

Enligt sändlista

Ändring av föreskrifterna för naturreservatet Laus holmar

Beslut

Med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken meddelar Länsstyrelsen följande föreskrifter gällande allmänhetens rätt att färdas och vistas inom naturreservatet Laus holmar och om ordningen i övrigt inom reservatet. Beslutet innebär en ändring av tidigare beslutade föreskrifter för allmänheten (Länsstyrelsens beslut den 26 oktober 1981, dnr 11.1211-76-81), som i och med föreliggande beslut upphör att gälla.

Det är förbjudet att

- beträda Gräsholmen och Skarpholmen eller att vistas inom det vattenområde som omger dessa två öar ut till reservatsgränsen under tiden 15 mars-15 juli,
- att beträda Storholmen eller att vistas inom det vattenområde som omger ön ut till reservatsgränsen under tiden 15 mars-15 juni,
- störa djurlivet,
- ta iland hund som inte hålls kopplad på någon av öarna,
- tälta.

Enligt 7 kap 30 § andra stycket miljöbalken gäller föreskrifterna omedelbart även om de överklagas.

Motivering

Naturreservatet Laus holmar naturreservat utgör ett viktigt häckningsområde för många arter fåglar. Bland annat häckar här drygt 2000 par vitkindad gås och ca 1600 par storskarv. Området ingår dessutom i CW-området *Gotlands ostkust* och EU:s ekologiska nätverk *Natura 2000* enligt både fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet (område nr SE0340021).

Öarna Gräsholmen och Skarpholmen (fastigheten Alskog Laus holmar 1:2) ägs av staten genom Naturvårdsverket, medan Storholmen (fastigheten Alskog Laus holmar 1:1) är privatägd.

17.2.2004

Dnr 511-632-04

I Länsstyrelsens beslut den 26 oktober 1981 meddelades följande föreskrifter gällande allmänheten:

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- *beträda Gräsholmen under tiden 15 mars-31 juli, Skarpholmen 15 mars-30 juni samt Storholmen 15 mars-15 juni,*
- *under tiden 15 mars-30 juni fiska eller företa båtfärder inom reservatets vattenområde vid Skarpholmen och Gräsholmen samt inom reservatets vattenområde vid Storholmen 15 mars-15 juni,*
- *förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,*
- *störa djurlivet,*
- *släppa hund, katt eller andra djur fria inom området,*
- *på störande sätt utnyttja radio, grammofon, bandspelare o dyl.*

De nu beslutade föreskrifterna innebär dels att det blir lättare för allmänheten att förstå och komma ihåg vilka förbudstider som gäller, dels att den från fågel-skyddssynpunkt onödigt långa förbudstiden för Gräsholmen avkortas med två veckor, medan den från fågelskyddssynpunkt alltför korta förbudsperioden för Skarpholmen förlängs med lika lång tid. Vad gäller Storholmen, innebär den nu beslutade ändringen av föreskrifterna ingen nämnvärd skillnad.

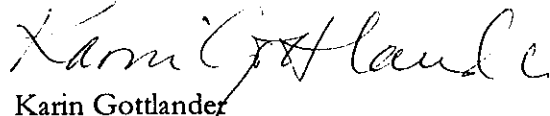
Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos miljödomstolen (se bilaga 1).

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lillemor Arvidsson. I den slutliga handläggningen har medverkat länsrådet Anders Granat, byrådirektören Stellan Hedgren och naturvårdsdirektören Karin Gottlander, föredragande.

Lillemor Arvidsson

Karin Gottlander

17.2.2004

Dnr 511-632-04

Naturvårdsverket
106 48 STOCKHOLM

Gotlands kommun
621 81 VISBY

Postadress
621 85 VISBY

Besöksadress
Strandgatan 2

Telefon
0498-29 21 00

Telefax
0498-21 72 89

Hur man överklagar hos Miljödomstolen

Om Ni är missnöjd med Länsstyrelsens beslut, kan Ni överklaga detta hos Miljödomstolen.

Det gör Ni genom att i brev till Miljödomstolen

- tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) och
- redogöra för dels varför Ni menar att Länsstyrelsens beslut är felaktigt, dels hur Ni anser att beslutet skall ändras.

Ni undertecknar brevet, förtydligar namnteckningen och uppger postadress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

Brevet skall lämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte direkt till Miljödomstolen..

Länsstyrelsens adress och telefonnummer är:

**Länsstyrelsen i Gotlands län
621 85 Visby
tel 0498-29 21 00**

Länsstyrelsen måste ha fått Ert brev *inom tre veckor från den dag Ni fick beslutet*, annars kan Ert överklagande inte tas upp.

Om något är oklart, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.

Till
enligt sändlista

Avsättande av Laus holmar som naturreservat

Beskrivning av reservatet

Området utgörs av tre öar Storholmen, Skarpholmen och Gräsholmen belägna ca 4 km sydost om Ljugarn.

Reservatets benämning: Laus holmar

Kommun: Gotland

Socken: Alskog

Fastigheter: Storholmen: Laus holmar 1:1, Skarpholmen och Gräsholmen: Laus holmar 1:2

Läge: Topografisk karta 6 J Roma S0
Ekonomisk karta 6 J 0 f och 1 f

Gränser: Holmarna samt omgivande vattenområde ut till 500 meter från land. Kartor bilaga 1 och 2.

<u>Landareal:</u> Storholmen	ca 40 ha
Skarpholmen	ca 5,5 ha
Gräsholmen	ca 14 ha
Laus Holmar: totalt	ca 60 ha

Totalareal inklusive vattenområde:

Storholmen	ca 270 ha
Skarpholmen } Gräsholmen }	ca 250 ha
Totalt	520 ha

1981-10-26

11.1211-76-81

Markägare: Storholmen. Se bifogad fastighetsförteckning bilaga 3.

Skarpholmen och Gräsholmen: Staten. Fastigheten är bokförd på naturvårdsfonden.

Grund för beslutet

Ö-gruppen Laus holmar är av utomordentligt stort värde från allmän naturvårdssynpunkt främst på grund av det rika fågellivet. Holmarna är med bland de 20 svenska objekt som redovisas i den s k CW-listan vilken är våtmarkskonventionens (Convention on Wetlands) upprättade lista över internationellt viktiga våtmarker. Sverige har anslutit sig till konventionen.

Skarpholmen och Gräsholmen inköptes av staten för naturvårdsändamål 1947. Fågelskyddsområde tillskapades för båda öarna 1966. Ägarna till Storholmen har under hand med länsstyrelsen tagit upp svårigheterna att upprätthålla betesdriften på denna ö. Från naturvårdssynpunkt är det motiverat att betesfreda Skarpholmen och Gräsholmen vilka är häckningslokal bl a för grågäss och vitkindade gäss och upprätthålla kreatursbete på Storholmen som är rastlokal bl a för vitkindade gäss.

Länsstyrelsen bedömer det som nödvändigt att ägarna till Storholmen får stöd för upprätthållande av betesdriften. För att reglera stödets omfattning och få en avvägning mellan olika intressen är ett förordnande om naturreservat med skötselplan och avtal lämpligt varvid alla tre öarna tas in i förordnandet.

Reservatsbildningen syftar framför allt till att bereda vitkindade gäss ett ostört häck- och rastningsområde.

Beslut

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogade karta, bilaga 2, som naturreservat.

1981-10-26

11.1211-76-81

Reservatföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:489) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- anlägga vägar och stigar
- uppföra byggnad
- med undantag för fridlysnings- och upplysningstavlor enligt naturvårdsverkets anvisningar - anbringa plakat, affisch, inskrift eller liknande anordning
- inplantera för området främmande växt- eller djurarter
- skrämja bort gäss eller att hindra gäss från att slå ned och uppehålla sig på öarna; fastighetsägarna tillåts dock verkställa nödvändiga reparationsarbeten av byggnader och bryggor samt beträffande Storholmen bedriva häst-, nöt- och fårskötsel, allt med nödigt biträde och under förutsättning att gässen ej onödigt störes
- i kommersiellt hänseende utnyttja reservatsområdet på väsentligen annat sätt än vad som skedde vid avsättandet
- anordna upplag av annat slag än vad som erfordras för betesdriftens bedrivande
- jaga på både Skarpholmen och Gräsholmen inklusive omgivande vattenområde ut till reservatsgränsen samt under tiden 15 mars - 15 juni på Storholmen, dock får räv och mink jagas under förbudstiden efter särskilt tillstånd av länsstyrelsen.

1981-10-26

11.1211-76-81

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, spränga, muddra, borra, schakta, dika, dämna, dränera, utfylla, plöja eller utföra annan markbearbetning
- tillföra växtnäringsämnen.

Föreskrifterna nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning därigenom inte avsevärt försvåras.

B. Föreskrifter jämlikt 9 § natuvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Om ägarna till Storholmen varken önskar bedriva häst-, nöt- eller fårbeta i lämplig omfattning för att vidmakthålla en för gässen optimalt lämplig vegetationstyp, äger skogsvårdsstyrelsen rätt att - utan rätt för markägaren till särskild, därav föranledd ersättning - i markägarens ställe vidtaga åtgärder för att vidmakthålla en så gynnsam vegetationstyp som möjligt för gässen, t ex genom att låta hästar, får eller nöt beta reservatet.

I övrigt förpliktigas markägare och innehavare av särskild rätt till marken att tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av till detta beslut fogad skötselplan.

C. Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- beträda Gräsholmen under tiden 15 mars - 31 juli, Skarpholmen

1981-10-26

11.1211-76-81

- 15 mars - 30 juni samt Storholmen 15 mars - 15 juni (statlig och kommunal tjänsteman i tjänsteärende äger dock tillträde till öarna)
- under tiden 15 mars - 30 juni fiska eller företa båtfärder inom reservatets vattenområde vid Skarpholmen och Gräsholmen samt inom reservatets vattenområde vid Storholmen 15 mars - 15 juni
 - förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning
 - störa djurlivet
 - släppa hund, katt eller andra djur fria inom området
 - på störande sätt utnyttja radio, grammofon, bandspelare o dyl.

D. Bestämmelser jämlikt 9 § naturvårdsförordningen om vård och förvaltning

a) Syftet med vården och förvaltningen

Att bereda framför allt vitkindade gäss ett ostört häckningsområde, att erbjuda en ostörd rastplats för de vitkindade gäss som häckar vid Novaja Zemlja i ryska Arktis under deras flyttning vår och höst, samt att genom fortsatt kreatursbete i lämplig omfattning på Storholmen vidmakthålla en för gässen lämplig vegetationstyp.

b) Skötselplan

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att nu fastställa bifogade plan.

c) Naturvårdsförvaltare

Reservatet skall från naturvårdssynpunkt förvaltas av skogsvårdsstyrelsen. Vid förvaltningen skall samråd fortlöpande äga rum med berörda markägare och länsstyrelsen.

d) Utmärkning

Reservatet skall utmärkas av förvaltaren i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

1981-10-26

11.1211-76-81

./. Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet har deltagit landshövding Lars Westerberg jämte ledamöterna Gunhild Bolander, Ingibjörg Collberg, Sture Eklund, G A Gradelius, Fred Henningson, Folke Jonsson, Jan Lundgren, Per Axel Nilsson, Lars Persson, Artur Pettersson, Lennart Pettersson, C B Stenström och Bengt Söderdahl.

I den slutliga handläggningen har även deltagit länsrådet Erik Berggren, länsassessorn Barbro Zelander Söderberg, länsarkitekten Peter Ringborg, länsantikvarien Bengt Schönback, överlantmätaren Ove Lundgren och byrådirektören Per Hansson, föredragande.

Lars Westerberg

Per Hansson

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga länsstyrelsens beslut skall Ni skriva till regeringen,

Jordbruksdepartementet

Tala om varför Ni anser att beslutet skall ändras och vilken ändring Ni vill ha. Skicka även med sådant som Ni anser har betydelse för ärendet.

Regeringen **måste ha fått** Er skrivelse inom den tid som nedan markerats med kryss, annars kan regeringen inte ta upp Ert överklagande.

- tre veckor från den dag då Ni fick del av beslutet
- tre veckor från den dag då beslutet är daterat
- två månader från den dag då Ni fick del av beslutet
- två månader från den dag då beslutet är daterat
-

Tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att anteckna ärendets nummer.

Underteckna skrivelsen och uppge namn, personnummer, postadress och telefonnummer. Om Ni anlitar ombud kan i stället ombudet underteckna skrivelsen.

För ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till länsstyrelsen.

DEPARTEMENTENS POSTADRESSER

Arbetsmarknadsdepartementet
Budgetdepartementet
Ekonomidepartementet
Industridepartementet
Justitiedepartementet
Kommundepartementet
Utbildningsdepartementet

Bostadsdepartementet
Försvarsdepartementet
Handelsdepartementet
Jordbruksdepartementet
Kommunikationsdepartementet
Socialdepartementet

Fack
103 10 STOCKHOLM

Fack
103 20 STOCKHOLM

SÄNDLISTA

1981-10-26

11.1211-76-81

Gotlands kommun, 621 81 VISBY
Statens naturvårdsverk, Box 1302, 171 25 SOLNA 2 ex
Statens planverk, Box 22027, 104 22 STOCKHOLM
Vägförvaltningen i Gotlands län, Box 266, 621 02 VISBY
Distriktslantmätaren, Artillerigatan 2 B, 621 45 VISBY
Lantbruksnämnden i Gotlands län, Box 1144, 621 22 VISBY
Gotlands Energiverk AB, Storgatan 95, 620 30 SLITE
Televerket, Bredgatan 4, 621 57 VISBY
Televerket, Fack, 601 01 NORRKÖPING
Gotlands Militärkommandostab, Fack, 621 01 VISBY
Domänverket, Box 397, 581 04 LINKÖPING
Domänverket, Björnstigen 89, Bergshamra, 171 93 SOLNA
Kronojägare Stig Nygren, Gråboväg 17, 621 49 VISBY
Skogsvårdsstyrelsen, Box 1213, 621 23 VISBY
Stig Ahlgren, Butrajvs, 620 16 LJUGARN
Carl Mattias Johansson ohh Maria, c/o Åke Hansson, Anningåkre,
Alskog, 620 16 LJUGARN
Helge Olsson ohh Edit, Stenstugu, Alskog, 620 16 LJUGARN
Gustav Karlssons db, c/o Karl Karlsson, Rommunds Alskog,
620 16 LJUGARN
Charles Henriksson, c/o Kent Göran Håkansson, Sigsarve, Alskog,
620 16 LJUGARN
Åke Hansson ohh Elisabet, Anningåkre Alskog, 620 16 LJUGARN
Robert Karlsson, Smis Lau, 620 16 LJUGARN
Kjell Jacobsson, Bote Alskog, 620 16 LJUGARN
Efraim Stenbom, Visborgsgatan 51 A, 621 58 VISBY
Martin Karlsson ohh Gullan, Smis Lau, 620 16 LJUGARN
Erlend Olsson ohh Elsie, Ollajvs Alskog, 620 16 LJUGARN
Ingvar Sture Allan Jakobsson, Utalskog Alskog, 620 16 LJUGARN
Sven Karlsson, Lassar Alskog, 620 16 LJUGARN
Barbro Gerd Almetun, Pilbågsvägen 21, 781 00 BORLÄNGE
Ivan Gunnar Pettersson ohh Karin Astrid Elisabet, Ekese Ardre,
620 16 LJUGARN
Jan Ludvig Munthe, Villavägen 288, 137 00 VÄSTERHANINGE
Kent Göran Håkansson, Sigsarve Alskog, 620 16 LJUGARN
Gotlands ornitologiska förening, c/o Stig Högström, Neptun-
gatan 21, 621 41 VISBY

SÄNDLISTA

1981-10-26

11.1211-76-81

Gotlands naturvårdsförening, c/o Mats Nilsson, Genvägen 1 A,
620 30 SLITE

Gotlands skarpskytte- och jägaregille, Rostockergränd 2,
621 55 VISBY

Chefen för kustbevakningen, Box 1504, 621 01 VISBY

4 ex

Fortifikationsenheten GK, KA3, 620 35 FÄRÖSUND

Skötselplan för naturreservatet Laus holmar

Skötselplanen omfattar:

1. Allmän beskrivning
 - 1.1 Data
 - 1.2 Naturförhållanden
 - 1.3 Kommunikationer
 - 1.4 Serviceanordningar
 - 1.5 Föreskrifter

2. Dispositions- och skötselplan för mark och vatten
 - 2.1 Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård
 - 2.2 Principer för disposition av mark och vatten samt åtgärder av allmän karaktär
 - 2.2.1 Hävd av kulturlandskapet
 - 2.2.2 Jakt och faunavård
 - 2.2.3 Fiske
 - 2.2.4 Tillsyn
 - 2.2.5 Renhållning
 - 2.3 Detaljbekrivning och detaljåtgärder. Skötselområden
 - 2.3.1 Byggnader och anläggningar
 - 2.3.2 Trädgårdsväxter
 - 2.3.3 Båt

BESLUT

1981-10-26

11.1211-76-81

3. Plan för anläggning, disposition och skötsel av anordningar för rekreation och friluftsliv
 - 3.1 Allmänt
 - 3.2 Kommunikationer
 - 3.3 Information
 - 3.3.1 Informationsskyltar
4. Litteratur i urval med anknytning till Laus holmar

- Bilagor
1. Översiktskarta i skala 1:50 000 visande bl a placering av informationsskyltar
 2. Detaljkarta i skala 1:10 000 visande reservatets omfattning, bryggor och byggnader
 3. Markägarförteckning
 4. Skötselavtal
 5. Ekonomisk flerårsplan

DISPOSITIONS- OCH SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET LAUS HOLMAR

1. Allmän beskrivning1.1 Data

Reservatets omfattning, areal, läge, ägare, förvaltare och vilka fastigheter som ingår framgår av reservatsbeslutet.

Reservatbildningens syfte:

Se beslut.

1.2 Naturförhållanden

Storholmen är en låglänt, flack holme med lågvuxen gräsvegetation. Träd och buskar saknas. Ön är starkt påverkad av bete. Dels av ett trettiootal ungnöt som fortfarande hålls på hela ön sommartid dels av bl a vitkindade gäss. Storholmen är huvudsakligen uppbyggd av strandgrus avsatt i mycket markanta vallar vilka är vegetationsklädda. Flera av vallarna här liksom på Skarp- och Gräsholmen har karaktären av välutbildade strandporrar, som till skillnad från verkliga strandvallar har utbildats under vattnet. Särskilt inom den norra delen av ön finns flera mindre våtar uppdämda. Längs stranden finns en bård av högörtsvegetation med bl a mållor och nässlor som kreaturen lämnar. Inom delar av gräsyterna dominerar höskallra. Vägtistel förekommer glest utspridd men den ger ändå karaktär åt landskapet genom sin storlek. Tusensköna förekommer ymnigt.

Storholmen har sitt största värde som rastlokal för bl a vitkindade gäss. Dessutom är den en viktig häcklokal bl a för brushane, sydlig kärrensnäppa, småtärna, skärfläcka och roskarl. Vitkindad gås har sedan 1920-talet rastat på Gotland under vår- och höstflyttningen mellan häckplatserna i Novaja Zemlja-området i Vita

1981-10-26

11.1211-76-81

Havet och övervintringsplatserna längs Nordsjökusten. Under uppehållet på Gotland söker gässen upp låglänta, betade strandängar, ofta belägna på öar, företrädesvis längs Gotlands ostkust. Förutom på Gotland rastar de vitkindade gässen också i Estland. I övrigt finns inga kända vårrastplatser, varför gässen sannolikt flyger i ett sträck från Gotland/Estland till häckplatserna i Vita Havsområdet. På hösten rastar ett fåtal gäss dessutom, förutom på Gotland och i Estland, sedan ej alltför många år på Ölands södra udde.

Sensommartid förekommer vitkindade gäss och grågäss i mindre antal varav flertalet efter avslutad häckning kommer från den närbelägna Gräsholmen.

Det mänskliga utnyttjandet av Storholmen har endast lett till små förändringar av utseendet. På den östra udden har en fyr uppförts. Glädjande nog har grusmaterial inte tagits ur strandvallarna utan i stället så nära stranden att havet sopat igen spåren.

Vid den östra stranden har en brygga anlagts. Sten och grus har tagits i strandzonen. Ett stycke upp på land har en byggnad för djurhållningen uppförts. Marken vid byggnaden och bryggan är endast i begränsad omfattning påverkad. Slitage av djurens tramp är mest synbart.

Skarpholmen har mer påtagliga höjdskillnader beroende på att den västra stranden delvis består av en klint. Holmen präglas dock i stort av strandgrus avsatt i markanta vallar. Skogsplantering med tall och österrisk svarttall har skett tidigare men den mesta tallen har dött eller är i avdöende. Österrisk svarttall klarar sig bättre och har i några grupper i den västra delen av ön nått betydande storlek. Oxel förekommer utspritt och några exemplar har uppnått trädstorlek. Enstaka enar förekommer även.

1981-10-26

11.1211-76-81

Markvegetationen är huvudsakligen av torrängskaraktär på strandvallarna med axveronika, gulmåra, backglim, svartkämpar, backtimjan och humleluzern som typiska arter. Mellan strandvallarna är gräsväxten kraftigare med bl a rödsvingel och fårsvingel. Längs hela södra stranden förekommer vejde.

Avsaknaden av nötbete gör att markvegetationen är friare utvecklad men torrängskaraktären innebär ändå att den är gles och inte särskilt högvuxen.

På Skarpholmen häckar bl a grågås men förekomsten på norra delen av bebyggelse och mänsklig aktivitet omkring denna gör att fåglarna är hänvisade främst till den södra halvan av ön.

Gräsholmen är en låglänt, flack holme som huvudsakligen är uppbyggd av strandgrus avsatt i markanta vallar. Dessa är mestadels vegetationsklädda. Markvegetationen är av högörtstyp över nästan hela ön med hundkåx som dominerande art. På strandvallarna finns torrängsväxter där bl a brudbröd och malört är representerade. Vid stranden finns huvudsakligen mållor och nässlor och enstaka exemplar av vejde. Några vätar finns i den södra delen av holmen. I dessa är vegetationen lågvuxen och utsätts för betning av gässen. Österrikisk svarttail och oxel finns i trädstorlek i den östra delen. Dessa fåtaliga träd saknar inte betydelse för rastande småfågel.

Sedan några år tillbaka häckar vitkindad gås på Gräsholmen i ökande antal. Häckning konstaterades först år 1971 med ett par varefter den har ökat i omfattning för att 1979 ha nått upp till 15 par. Under augusti 1980 räknades ca 200 vitkindade gäss varav en del utgjordes av översomrande ungfåglar. Häckning förekommer även av grågås samt tidvis stora kolonier måsfågel och ejder.

1.3 Kommunikationer

Reguljära kommunikationer saknas. Vägbeskrivning: Mindre båt kan angöra holmarna i hyggligt väder. Det är lämpligt att utgå från Ljugarn, Svajde, Nabben eller Djaupdy.

1.4 Serviceanordningar

Informationsskyltar. Se avsnitt 3.3.1.

1.5 Reservatföreskrifter

Se avsnitt A, B och C i reservatsbeslutet.

2. Dispositions- och skötselplan för mark och vatten

2.1 Allmän målsättning för mark och vegetationsvård

Storholmen: Den allmänna målsättningen för mark och vegetationsvården skall vara att genom fortsatt kreatursbete i lämplig omfattning vidmakthålla en för gässen optimalt lämplig vegetations- typ. Ett skötselavtal har upprättats mellan fastighetsägarna och länsstyrelsen i Gotlands län för att reglera betet i området.
(Se bilaga 4)

Skarpholmen och Gräsholmen: Den allmänna målsättningen för mark och vegetationsvården skall vara att träd och buskvegetation endast får breda ut sig över mindre delar av öarna medan högörtsvegetationen fritt får utvecklas. Med hänsyn till rastande småfågel är det viktigt att en del träd- och buskgrupper bibehålls. Däremot skall en mer allmän utbredning av träd och buskar inte tillåtas. På lång sikt bör förekomsten av österrisk svarttail tas bort.

2.2 Principer för disposition av mark och vatten samt åtgärder av allmän karaktär

1981-10-26

11.1211-76-81

2.2.1 Hävd av kulturlandskapet

För hävden av beteslandskapet skall gälla vad som anges i § 3 i det skötselavtal angående Storholmen i naturreservatet Laus holmar som har träffats mellan ägarna till fastigheten Laus holmar 1:1 i Alskogs socken, å ena sidan, och länsstyrelsen i Gotlands län för staten, å andra sidan. Skötselavtalets § 3 lyder enligt nedan.

"Fastighetsägarna åtar sig att upprätthålla betesdrift med hästar, nöt eller får på fastigheten i den utsträckning som möjliggöres av betestillgången. Fastighetsägaren får efter eget val fullgöra detta åtagande, antingen genom att själv utföra erforderliga åtgärder eller genom att helt eller delvis anlita annan, utarrendera marken eller på annat sätt ombesörja betesdriften.

Antalet betesdjur får med hänsyn till betestillgången inte överstiga 45 nötdjur eller 90 får eller 28 hästar. För att upprätthålla så gynnsam vegetationstyp som möjligt för gässen får antalet betesdjur inte understiga 20 nötdjur, 40 får eller 14 hästar."

Skötselavtalet i sin helhet återfinns i bilaga 4. Om markägarna inte önskar bedriva vare sig fortsatt häst-, nöt- eller fårbete i lämplig omfattning, äger skogsvårdsstyrelsen rätt att - jämnt ikt 9 § naturvårdslagen - i markägarens ställe vidtaga åtgärder för att vidmakthålla en så gynnsam vegetationstyp som möjligt för gässen (Se Reservatföreskrifter under B).

Storholmen skall vårdas på sådant sätt att betestillgången är god både för gäss och kreatur. För att öka gräsproduktionen kan därför gödsling komma att aktualiseras. För att kunna utvärdera effekten av ev gödsling bör i så fall fasta provrutor läggas ut före gödslingens påbörjande.

Skarpholmen och Gräsholmen: Se allmän målsättning.

1981-10-26

11.1211-76-81

2.2.2 Jakt och faunavård

Jakten regleras i reservatföreskrifterna jämlikt 8 § naturvårdslagen. I övrigt regleras jakten i annan lagstiftning.

2.2.3 Fiske

Fisket regleras under tiden 15 mars - 30 juni i reservatföreskrifterna jämlikt 10 § naturvårdslagen. Under övriga delar av året regleras fisket i annan lagstiftning.

2.2.4 Tillsyn

Storholmen:

För naturvårdstillsyn svarar skogsvårdsstyrelsen och en representant för markägarna. Markägarrepresentanten utses av länsstyrelsen efter samråd med markägarna. Skogsvårdsstyrelsen tillser i första hand att åtagandena enligt skötselavtalet mellan markägarna och länsstyrelsen i Gotlands län har fullgjorts (Skötselavtalet: Bilaga 4). Markägarrepresentanten noterar i första hand hur reservatföreskrifterna efterlevs och meddelar skogsvårdsstyrelsen eventuellt behov av underhåll av bryggan, eventuella skador på skyltar eller annat som bör åtgärdas. Markägarrepresentanten får även efter eget bedömande anmoda personer som överträder föreskrifterna att iaktta dessa.

Skarpholmen och Gräsholmen:

Skogsvårdsstyrelsen anlitar en särskild tillsyningsman. För närvarande är det Stig Ahlgren, Butrajvs, 620 16 LJUGARN, tel bost 93116, arb 93134. Hans uppdrag förnyas för ett år i taget med start 1 april. Som ersättning för tillsynen får han utnyttja byggnaderna på Skarpholmen som fritidshöje. Tillsynsmannen bör utrustas med tjänstekort för tillsynsmän samt tjänstejacka med det emblem som statens naturvårdsverk låtit framställa. Kustbevakningen medverkar med tillsyn av reservatets vattenområde.

1981-10-26

11.1211-76-81

2.3 Detaljbeskrivning och detaljåtgärder

Holmarna utgör var för sig ett skötselområde och sköts i huvudsak på det sätt som framgår av punkterna 2.1 (Allmän målsättning för mark och vegetationsvård) och 2.2.1 (Hävd av kulturlandskapet).

2.3.1 Byggnader och anläggningar

Byggnadernas utseende har dokumenterats genom fotografering. Negativen förvaras på länsstyrelsens naturvårdsenhet.

Storholmen:

En fyr är placerad på den östra udden. Underhålls av sjöfartsverket.

En holmbod är placerad i den västra delen. Den är uppförd 1892 och används främst när kreaturen insamlas för att tas iland på hösten samt till att förvara dels lämmar till djurfålla dels lösa träkonstruktioner till bryggan vilka tas in över vintern. Huset är ca 6x12 m, fönsterlöst, klätt med stående panel och försett med en stor dörr. Taket består av plåt med ljusinsläpp av plast. Boden är i gott skick efter reovering för några år sedan. Den underhålls av markägarna.

I anslutning till boden finns stolpar av trä fastgjutna i marken till en fyrkant. Med hjälp av lösa lämmar och stolparna ordnas en fålla vid insamlingen av betesdjuren.

En brygga i dåligt skick av sten, trä och betong ligger vid stranden i anslutning till fållan. Bryggan är ca 2 m bred och sträcker sig 28 meter ut från land men är ändå väl kort för att medge anläggning med fullastad boskapspråm.

Målsättning: Brygga hålls i sådant skick att den kan utnyttjas vid lastning och lossning av pråm.

1981-10-26

11.1211-76-81

Engångsåtgärd: Genom beredskapsarbete sätts bryggan i stånd och förlängs 3-4 meter. Ritningar och arbetsbeskrivning är under utarbetande i samråd med hamnkaptenen i Visby. Arbetet beräknas bli utfört 1981.

Underhållsåtgärd: Förvaltaren svarar för att trävirke i bryggkonstruktionen vid behov byts ut. Vid större underhållsbehov utförs detta som beredskapsarbete.

Skarpholmen:

En tidigare ägare till Skarp- och Gräsholmen har på Skarpholmen uppfört jaktstuga, sjöbod, vedbod och gäststuga. Alla byggnaderna är av trä och rödmålade. Jaktstugan är ca 4,5 x 3 m, försedd med två större fönster och en farstu på ca 2 x 1,5 m. Den har ett kök med vedspis och ett litet sovrum. Taket belades med svart plåt 1980.

Sjöboden är ca 5 x 2 m, fönsterlös och med spåntak. Plåt finns dock för påläggning. I motsatt ände av sjöboden finns ett torrdass inbyggt.

Vedboden är ca 1 x 2 m och är försedd med spåntak.

Gäststugan är ca 3,5 x 3 m och försedd med ett fönster. Uppvärmning sker med vedkamin. Taket är av grönfärgad plåt.

Husen är i relativt gott skick.

Målsättning: Alla byggnader bevaras.

Engångsåtgärd: Sjöbodens tak beläggs med svart plåt. Utförs av förvaltaren och tillsyningsmannen.

Underhållsåtgärd. Byggnaderna målas och underhålls av förvaltaren. I praktiken sker det mesta löpande underhållet genom att tillsyningsmannen av förvaltaren erhåller material och färg och utför underhållet som motprestation för att byggnaderna får utnyttjas som fritidshus i viss omfattning. Det bör dock understrykas i uppgörelse med tillsyningsmannen, att under de tider när allmän-

1981-10-26

11.1211-76-81

heten inte har tillträde till Skarpholmen gäller även detta tillsyningsmannens familj och bekanta. Efter tillstånd av förvaltaren må dock medhjälpare anlitas dels med tanke på sjösäkerheten vid sämre väder dels med tanke på behov av vittne när någon påträffas som bryter mot reservatsföreskrifterna.

Brygga, ca 20 m lång av sten, betong och trä finns i anslutning till bebyggelsen. Den är i relativt gott skick.

Målsättning: Brygga bibehålls.

Underhållsåtgärd: Förvaltaren svarar för att bryggan underhålls, främst genom utbyte av träkonstruktioner vid behov.
Flaggstång av trä finns i anslutning till jaktstugan.

Målsättning: Flaggstången tas bort för att minska intrycket av att jaktstugan utgör ett fritidshus.

Engångsåtgärd: Flaggstången tas bort.

Gräsholmen:

På denna holme finns inga byggnader. Rester av brygga finns mitt för Skarpholmen.

2.3.2 Trädgårdsväxter

I anslutning till jaktstugan på Skarpholmen finns ett kraftigt syrenbestånd.

Målsättning: Beståndet får vara kvar men hindras från att spridas.

Underhållsåtgärd: Eventuell spridning hindras genom borttagande av rotskott och plantor utanför buskaget vid huset.

1981-10-26

11.1211-76-81

2.3.3 Båt

För transport av kreatur till och från Storholmen äger markägarna gemensamt en pråm som förvaras i en sjöbod i Ljugarn när den inte används. Båten är av trä. Det löpande underhållet sker främst genom tjärstrykning vartannat år och mindre reparationer. Någon genomgripande restaurering är f n inte aktuell och båten torde med gott underhåll kunna vara sjöduglig under många år.

Målsättning: Det är angeläget att underhållet inte eftersätts.

Underhållsåtgärd: Förvaltaren skall i största möjliga utsträckning medverka i underhållet och sträva efter att årligen vintertid som beredskapsarbete tjärstryka båten inne i sjöboden som då måste vara uppvärmd.

3. Plan för anläggning, disposition och skötsel av anordningar för rekreation och friluftsliv

3.1 Allmänt

Med tanke på reservatets syfte - att bereda framför allt vitkinnade gäss en ostörd rastplats under deras vår- och höstflyttning och att ge ro åt häckande fåglar har inga anordningar för rekreation och friluftsliv planerats.

3.2 Kommunikationer

Se avsnitt 1.1.3.

3.3 Information

3.3.1 Informationsskyltar

Informationsskyltar skall uppsättas av skogsvårdsstyrelsen i

1981-10-26

11.1211-76-81

hamnen i Ljugarn och i de f d fiskelägena Svajde, Nabben och Djaupdy.

På holmarna placeras informationsskyltar vid landfästet av bryggorna på respektive Storholmen och Gräsholmen samt på land vid resterna av bryggan på Gräsholmen av förvaltarna. Om behov däröver anses föreligga utplaceras dessutom skyltar på några platser längs stranden av varje holme med uppgift om i vart fall tiden för beträdnadsförbud och vistelseförbud för vattenområdena.

4. Litteratur i urval med anknytning till gåsbetesproblematik och till Laus holmar

Bauer, K M und Glutz von Blotzheim Urs N. 1968: Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band II. Anseriformes (I. Teil)

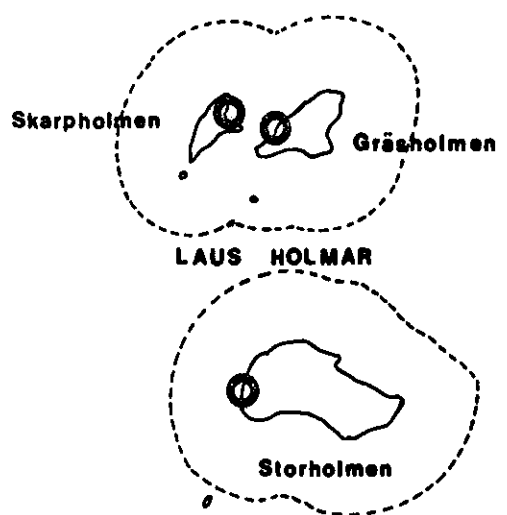
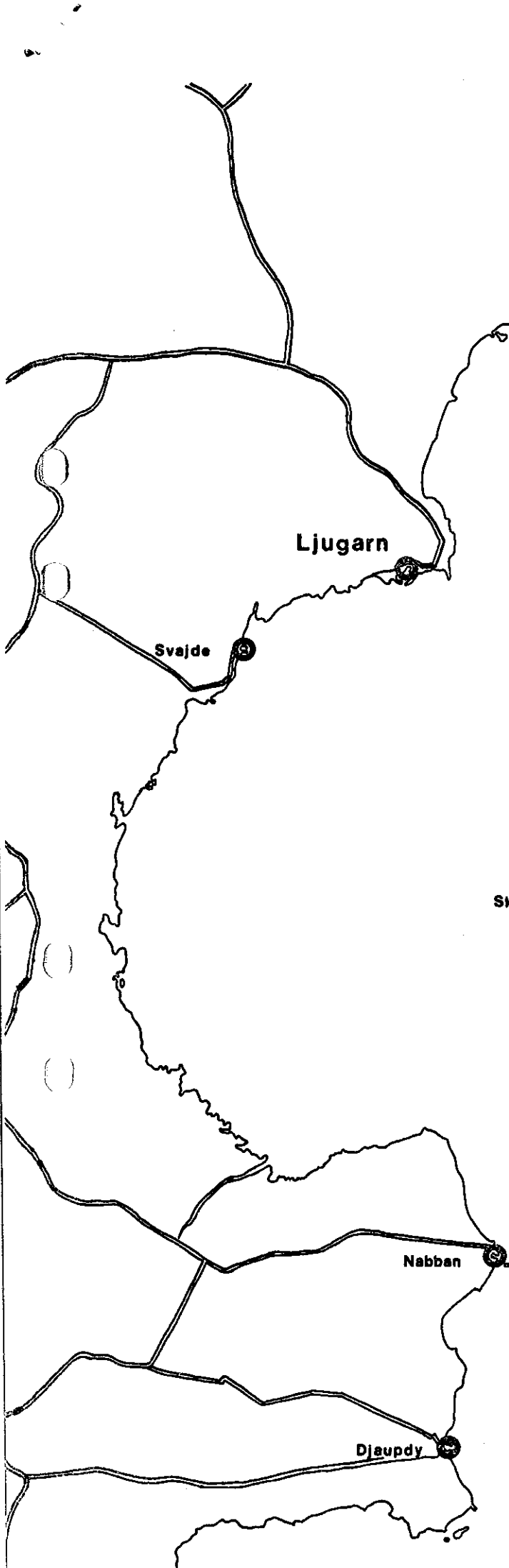
Björvall, A och Samuelsson A. 1970: Studier över de vitkindade gässens betning på Gotland. Zool. Revy 32 (1) 26-33

Gustafsson L. 1979: Gåsbetesförsök - Länsstyrelsen

Gustafsson L. 1980: De vitkindade gässens betesmarker på Gotland - Länsstyrelsen

Högström S. 1979: Översiktlig naturinventering, ornitologi - Länsstyrelsen

Svantesson S-I. 1978: Översiktlig naturinventering, geologi - Länsstyrelsen

----- RESERVATSGRÄNS
○ INFORMATIONSSKYLT

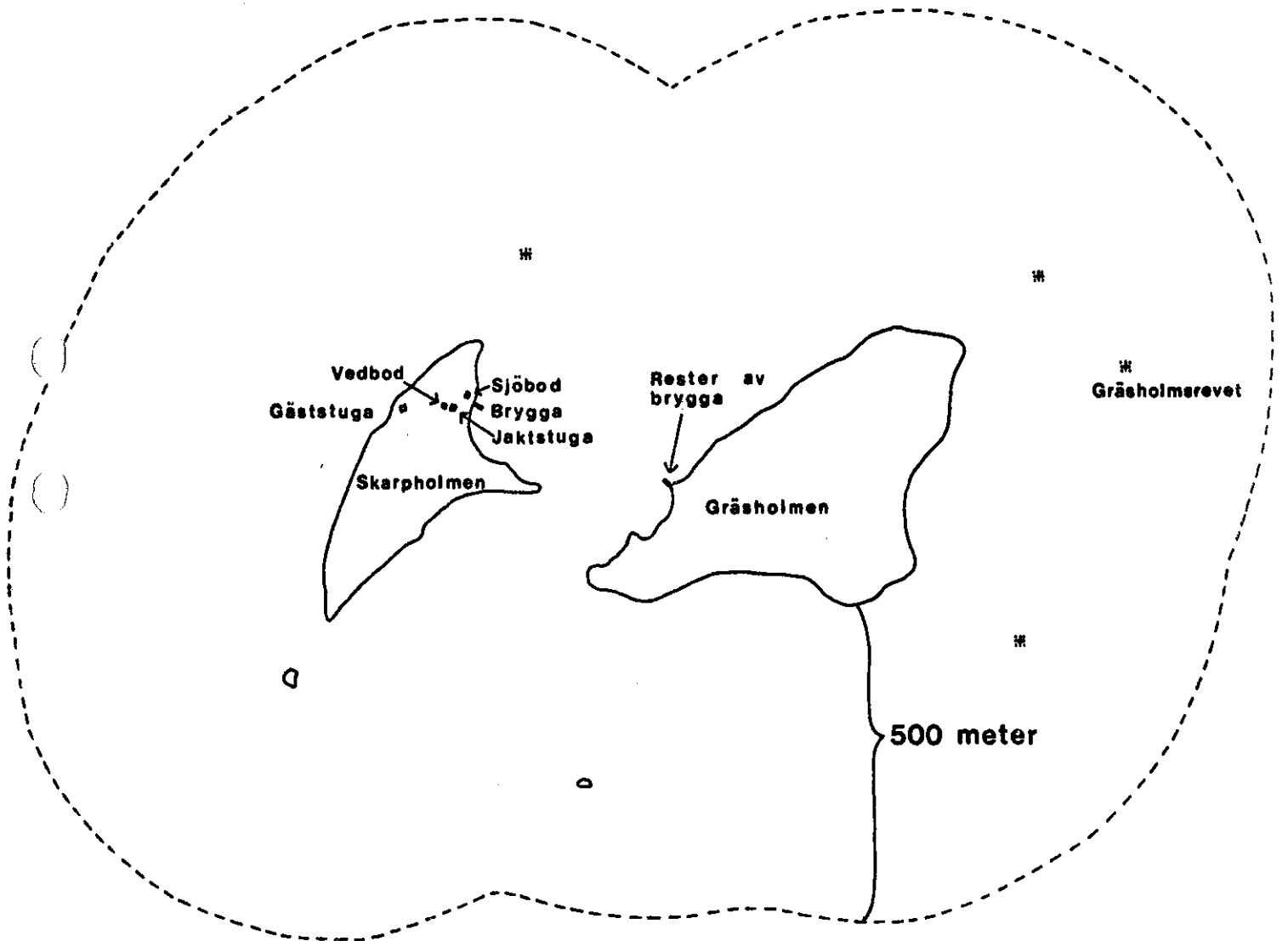
SKALA 1:50 000

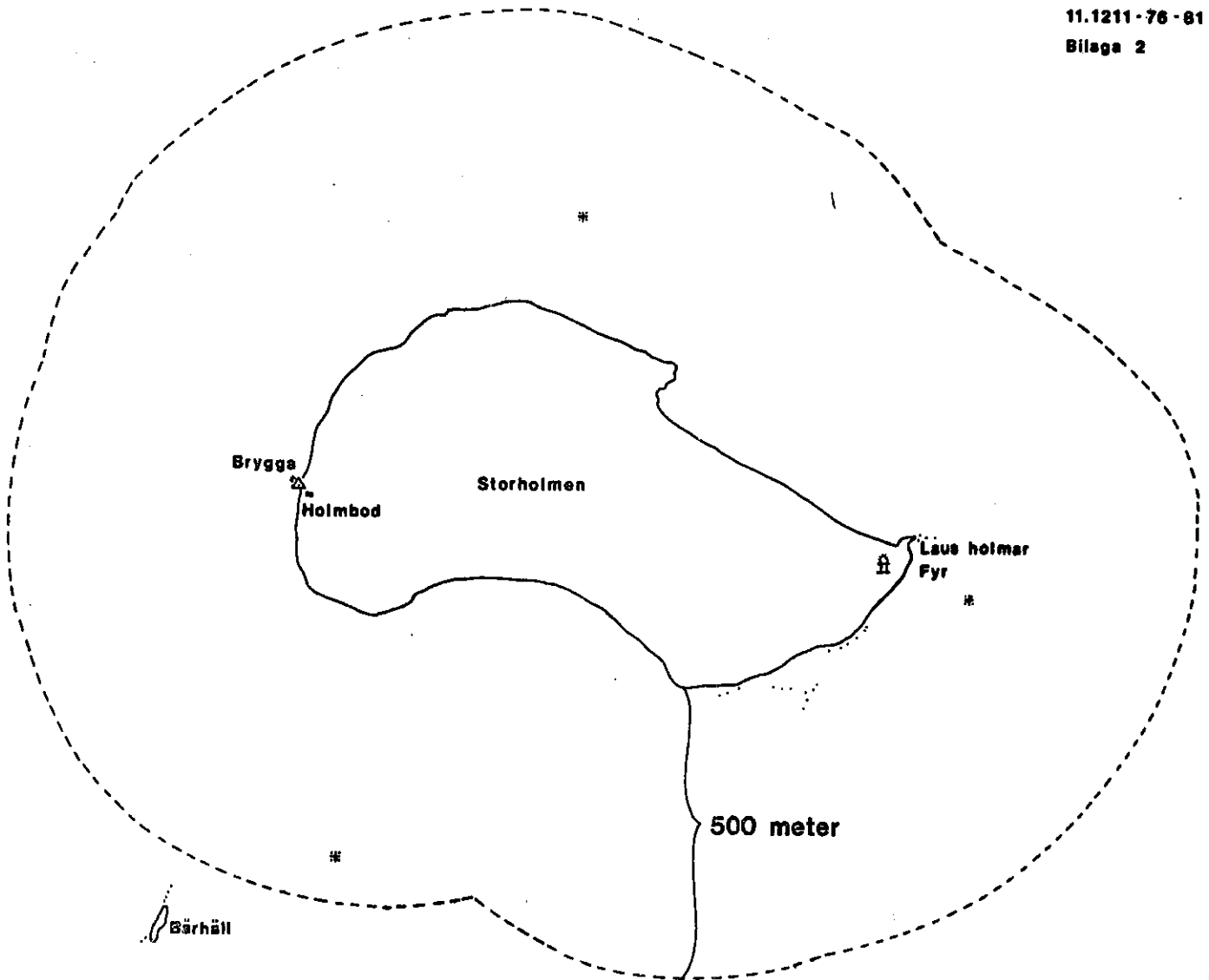

LAUS HOLMAR NATURRESERVAT

----- RESERVATSGRÄNS

SKALA 1:10 000

**LAUS HOLMAR
NATURRESERVAT**

----- RESERVATSGRÄNS

SKALA 1:10 000

LÄNSSTYRELSEN

GOTLANDS LÄN

PLANERINGSÄVDELNINGEN
Lantmäterienheten

1980-03-07

Bilaga 3

11.1211-76-81

Förteckning över ägare till fastigheten Lausholmar 1:1 i
Alskogs socken, Gotlands län

Ägare, adress	Lagfart	Andel	(%)	Anm
Carl Mattias Johansson o h h Maria c/o Åke Hansson Anningåkre, Alskog 620 16 LJUGARN	1903-10-05	1/20	5,00	Ägarna av- lidna. Ev överlåtelse av andelen ej lagfaren
Helge Olsson o h h Edit Stenstugu, Alskog 620 16 Ljugarn	1951-09-12	1/13	7,69	
Erlend Olsson Ollajvs, Alskog 620 16 LJUGARN	1955-04-27	1/143	0,70	
Gustav Karlsson db c/o Karl Karlsson Rommunds, Alskog 620 16 LJUGARN	1955-04-27	1/143	0,70	
Helge Olsson Stenstugu, Alskog 620 16 LJUGARN	1955-04-27	1/143	0,70	
Charles Henriksson c/o Kent Göran Håkansson Sigsarve, Alskog 620 16 LJUGARN	1955-04-27	1/143	0,70	
Ivan Gunnar Pettersson Ekese, Ardre 620 16 LJUGARN	1955-04-27	1/143	0,70	
Karl Karlsson Rommunds, Alskog 620 16 LJUGARN	1959-05-13	1/13	7,69	
Åke Hansson o h h Elisabet Anningåkre, Alskog 620 16 LJUGARN	1959-07-22	1261/37180	3,39	
Robert Karlsson Smis, Lau 620 16 LJUGARN	1960-01-20	12/143	8,39	
Kjell Jacobsson Bote, Alskog 620 16 LJUGARN	1961-12-06	1/22	4,55	
Efraim Stenbom Visborgsg 51 A 621 00 VISBY	1964-12-09	2/39	5,13	

Postadress

621 01 VISBY 1

Gatuadress

Strandgatan 1

Telefon

0498/152 00

Postgiro

3 51 71 - 8

11.1211-76-81

Ägare, adress	Lagfart	Andel	(%)	Anm
Martin Karlsson o h h Gullan Smis, Lau 620 16 LJUGARN	1964-12-23	12/143	8,39	
Erland Olsson o h h Elsie Ollajvs, Alskog 620 16 LJUGARN	1966-11-30	1/13	7,69	
Ingvar Sture Allan Jakobsson Utalskog, Alskog 620 16 LJUGARN	1967-08-23	12/143	8,39	
Sven Karlsson Lassor, Alskog 620 16 LJUGARN	1967-08-30 1967-08-30	1/13 1/143	7,69 0,70	
Barbro Gerd Almetun Pilbågs v 21 781 00 BORLÄNGE	1970-12-09	2/39	5,13	
Ivan Gunnar Pettersson o h h Karin Astrid Elisabet Ekese, Ardre 620 16 LJUGARN	1971-01-13	1/13	7,69	
Jan Ludvig Munthe Villav 288 137 00 VÄSTERHANINGE	1976-06-30	20/1560	1,29	
Kent Göran Håkansson Sigsarve, Alskog 620 16 LJUGARN	1976-08-04	1/13	7,69	
			<hr/>	
			100,00	

Servitut och andra särskilda rättigheter

Rätt till mark för Storholmens sjömärke

Sjöfartsverket 1936-06-17
Centralförvaltningen 1936-08-26
601 78 NORRKÖPING

Ove Lundgren
Ove Lundgren

Skötselavtal angående Storholmen i naturreservatet
Laus holmar

Mellan ägarna till fastigheten Laus holmar 1:1 i Alskogs socken, - här nedan kallade fastighetsägaren - å ena sidan, och länsstyrelsen i Gotlands län för staten, å andra sidan, har träffats följande avtal.

§ 1

Fastighetsägarna medger att fastigheten Laus holmar 1:1 avsetts som naturreservat enligt ett till detta avtal bifogat förslag till reservatföreskrifter bilaga A samt på följande villkor i övrigt.

§ 2

Såsom ersättning för intrång av reservatföreskrifterna skall kronan svara för upprustning av befintlig brygga i samråd med ägarna samt svara för underhåll av bryggans träkonstruktioner så länge naturreservatet betas med kreatur.

§ 3

Fastighetsägarna åtar sig att upprätthålla betesdrift med hästar, nöt eller får på fastigheten i den utsträckning som möjliggöres av betestillgången. Fastighetsägaren får efter eget val fullgöra detta åtagande, antingen genom att själv utföra erforderliga åtgärder eller genom att helt eller delvis anlita annan, utarrendera marken eller på annat sätt ombesörja betesdriften.

Antalet betesdjur får med hänsyn till betestillgången inte överstiga 45 nötdjur eller 90 får eller 28 hästar. För att upprätthålla så gynnsam vegetationstyp som möjligt för gässen får antalet betesdjur inte understiga 20 nötdjur, 40 får eller 14 hästar.

§ 4

Staten skall i största möjliga utsträckning medverka i underhållet av den båt som används för transport av kreatur till och från Storholmen. När båten måste ersättas skall staten medverka vid införskaffandet.

§ 5

Övergår lott av fastigheten till ny ägare skall denne äga rätt att inträda i detta avtal i föregående andelsägares ställe, såvida avtalet inte sagts upp enligt § 7.

1981-08-21

11.1211-76-81

§ 6

Utöver ersättning enligt § 2 skall kronan årligen till fastighetsägaren utge ett belopp av 2 000 kronor så länge detta avtal inte sagts upp enligt § 7. På ersättningsbeloppet för år 1982 och följande år skall utgå indextillägg motsvarande förändringen av producentprisindex genom jämförelse mellan index för november månad 1981 och november månads index närmast före respektive betalningstillfälle. Ersättningen skall utbetalas i efterskott varje år, sedan skogsvårdsstyrelsen konstaterat att åtagandet har fullgjorts.

§ 7

Detta avtal som gäller från och med den 1 januari 1982 gäller så länge Storholmen är naturreservat och så länge markägarnas åtagande uppfylls varaktigt.

§ 8

Tvist, som härleder ur detta avtal, skall avgöras enligt lagen om skiljemän.

§ 9

Detta avtal gäller under förutsättning av statens naturvårdsverks godkännande.

..... den 1981

egenhändiga namnteckning intygar

.....
.....

För staten

..... den 1981

.....

Ekonomisk flerårsplan

Objekt: Laus holmar

Kommun: Gotland

Län: Gotland

Sammanställning av kostnader och intäkter

Rubrik	1981/82		1982/83		1983/84		1984/85		1985/86		Därefter per år	
	Dags- verk	Kro- nor	Dags- verk	Kro- nor	Dags- verk	Kro- nor	Dags- verk	Kro- nor	Dags- verk	Kro- nor	Dags- verk	Kro- nor
<u>Kostnader</u>												
Skötsel: (mark-, vatten-, ve- getations- och biotop- ård)												
Markägare- sättning		2000		2000		2000		2500		2500		3000
<u>Byggnader:</u>												
Investering												
Underhåll												
Bryggor		50000		1000		1000		1000		1000		1000
<u>Inventarier:</u>												
Investering												
Underhåll												
Båt		500		500		500		500		500		500
<u>Renhållning:</u>												
(ej invest. kostn.)												
<u>Tillsyn:</u>		500		500		500		500		500		500
<u>Information:</u>		1000										
<u>Administra- tion:</u>		500		500		500		500		500		500
<u>Intäkter</u>												
Summa		54500		4500		4500		5000		5000		5500